הלכות הלוואות

ילקוט יוסף

מתוך ילקוט יוסף, מאת הרב יצחק יוסף.
הטקסט נלקח מאתר «ילקוט יוסף חינם – האתר להפצת יהדות» (yalkut.info).
זכויות היוצרים על הטקסט שמורות לבעליהן. הקובץ נועד ללימוד בלבד ואינו למכירה.
geulaquiz.com

סימן לט, עד – קצת מהלכות הלוואות

א מה שנוהגים להלוות מעות בלי עדים ובלי שטר, אין להם על מה לסמוך, וצריך להקפיד מן הדין להלוות בעדים או בשטר. [שו"ת יביע אומר חלק ד' חלק חושן משפט סימן ז]

ב החותם על שטר חוב, ואחר כך טען שלא הבין את תוכן השטר, ושלא קראוהו בפניו, אין בדבריו כלום, ומוציאים ממנו מה שכתבו בשטר. [שו"ת יביע אומר ח"ג סימן יג סק"ג. אבן העזר]

ג אדם שהלוה מעות לחבירו ואחר כך מחל לו שלא בפניו, מחילתו מועילה מדין זכין לאדם שלא בפניו, ואינו יכול לגבות חובו, שמחילה אינה צריכה קנין. ואפילו תפס מוציאין ממנו, ואינו יכול לומר קים לי כמאן דאמר דצריך מחילה בפניו. [שו"ת יביע אומר ח"ג חו"מ סי' ב]

ד המוחל לחבירו בלבו ולא הוציא בשפתיו, אם גבה המלוה את חובו לאחר שמחל לו בלבו, אין מוציאין מידו. [שו"ת יביע אומר חלק ג' חלק חושן משפט סימן ג']

ה ראובן שהלוה מעות לגיסו על מנת לקנות דירה, וטרם שיבצע קניית הדירה נספה בתאונת דרכים והשאיר יתומים רכים, ומנהל העזבון מצא בין הניירות שהגיס היה חייב מעות לראובן, ועמד ופרע את החוב ממעות העזבון, מותר לו להחזיק במעות אלה. [שו"ת יביע אומר ח"ו חושן משפט סימן ו]

ו שטר חוב שכתוב בו ריבית מפורשת, בלא היתר עיסקא, אינו גובה בו את הריבית, אבל גובה בו את הקרן, אפילו מנכסים משועבדים. אבל אם כלל הקרן עם הריבית, השטר פסול, דיש לחוש שיבוא לגבות בו את הריבית.

ז המלוה את חבירו בעדים, או שהודה בפני עדים שהוא חייב לו, נקרא מלוה על פה, ואינו גובה ממשועבדים. אבל המלוה את חבירו בשטר, גובה מן המשועבדים, אפילו לא כתב אחריות. ואם יש עדים שקנו מידו, גובה ממשעבדי.

ח שטר חוב שנתבלה בכביסה, וכדומה, והרי הוא הולך להמחק, מעמיד עליו עדים, ובא לבית דין והם עושים קיום לשטר.

ט מי שהילוה לחבירו בשטר, והשטר אבד, אם העדים קיימים, אף על פי שקנו מידו, אם טוען שפרע, אפילו בתוך זמנו, הרי זה נשבע שבועת היסת כדין מלוה על פה. ולכן אם קרע את השטר או שרפו, אפילו אם היה השטר יוצא מידי אחר והלוה טוען ממני נפל אחר שפרעתי, אף על פי שהוא בתוך זמנו נשבע היסת ונפטר.

י שטר שהמלוה הפקידו אצל אחר, ויוצא מתחת ידי הנפקד, אין הלוה נאמן לומר פרעתי וממני נפל.

יא המוציא שטר חוב על חבירו, כל זמן שהשטר לא נתקיים יכול הלוה לומר מזוייף הוא, ומעולם לא צויתי לכותבו. ואפילו אם מודה ואומר אמת שצויתי לכותבו אבל פרעתיו, או שטר אמנה הוא[להראות שכביכול יש למלוה כסף], נאמן במגו שהיה אומר לא היו דברים מעולם. וישבע היסת ויפטר. ואם קיימו אח"כ המלוה בבי"ד, הרי הוא כשאר השטרות. ויש אומרים שאם יש בו נאמנות למלוה, לא נאמן לומר פרעתי. ויש חולקים.

יב אסור להשהות שטר פרוע בתוך ביתו, אבל מותר להשהות שטר של מנה אף שאינו חייב אלא חמשים, והוא שיכתוב שובר שפרע חמשים. דיני הלואה לקטן ומקטן

א המלוה מעות לקטן פחות מגיל שש, אפילו אם הלוהו לצורך מזונותיו, אין נפרעים ממנו. אבל אם הקטן הגיע לעונת הפעוטות אם ידוע שלוה לצורך מזונותיו נפרעין ממנו. ואם אין ידוע שלוה לצורך מזונותיו, אין נפרעין ממנו. [ילקו"י דיני חינוך קטן עמוד שמח]

ב גדול שלוה מעות מקטן יותר מגיל שש, חייב להחזיר לו את דמי הלוואתו. [שם עמ' שנ]

ג קטן שהגיע לעונת הפעוטות שהלוה מעות לגדול, או גדול המלוה מעות לקטן שהגיע לעונת הפעוטות לצורך מזונותיו, בשנת השמיטה צריכים לעשות פרוזבול כדי ששנת השמיטה לא תשמט את ההלואה. [ילקו"י דיני חינוך קטן עמוד שנ]

ד יתומים קטנים שיש להם מלוה על אחרים, אינן צריכים פרוזבול. [ילקו"י דיני חינוך עמוד שנ]

ה מי שחייב עצמו בקנין, ואמר לעדים שיכתבו ויתנו בידו, וכן עשו, ומסר לו החייב השטר, זכה. ואמנם עדים שראו קטן שקנו מידו, לא יכתבו עליו שטר. כי הקנין של הקטן אינו כלום. [ילקו"י דיני חינוך קטן עמוד שנא]

ו המוציא שטר חוב על חבירו, כל זמן שהשטר לא נתקיים יכול הלוה לומר שהוא מזוייף. ואם העד שחתום על השטר מת, יכול הבן להעיד על כתב יד אביו אחר שיגדיל, ולהצטרף עם עוד עד אחר, ולומר שזה כתב ידו של אביו. ואפילו אם אביו מת בעת שהבן היה קטן. וכן יכול להעיד על כתב יד של אחיו או של רבו שראה בקטנותו. ויש אומרים דדוקא אלו שרגיל עמהם, אבל על כתב יד אחר אינו נאמן להעיד בגדלו שהכיר אותו בקטנותו. [שם]

ז עדים החתומים על השטר שאמרו שהלוה היה קטן באותה שעה, אינם נאמנים. [שם שנא]

ח שטר שיש בו נאמנות אינו גובה מיתומים קטנים, כי אולי כשיגדלו ימצאו שובר או עידי פרעון.[ילקו״י דיני חינוך קטן עמוד שנא]

ט לוה שמחל על ההלואה שחייבים לו אחרים שלא בפני הלוה, אפילו אם מחל בפני קטן, מחילתו מועילה, ואינו יכול יותר לגבות את חובו.

י מי שפירנס יתום והיה מכוין לשם מצוה, וכשהגדיל תבע ממנו את הסך שפירנסו, פטור מלשלם, אפילו אם היו ליתום נכסים באותה שעה. ואמנם אם פירש שהוא זן אותו דרך הלואה, חייב לשלם את כל הוצאותיו. אולם אם היה היתום סמוך על שלחן בעל הבית שהשתדל בכל צרכיו כמו אפוטרופוס, אפילו אם פירנס אותו בסתם חייב היתום כשיגדיל לשלם לבעל הבית את כל הוצאותיו.[ילקו״י דיני חינוך קטן עמוד שנב]

סימן סז – הלכות שמיטת כספים

א מצות עשה להשמיט את המלוה בשביעית, שנאמר: מקץ שבע שנים תעשה שמטה, וזה דבר השמטה שמוט כל בעל משה ידו אשר ישה ברעהו, לא יגוש את רעהו ואת אחיו, כי קרא שמטה לה׳. לפיכך התובע חוב שעברה עליו שנת השביעית [כשמלוה לא עשה פרוזבול] עובר בלא תעשה, שנאמר: לא יגוש את רעהו ואת אחיו. [ובזמן הזה ראה סעיף ג׳]. [ילקוט יוסף על הלכות שביעית פרק כד ס״א]

ב אף על פי שאדם המשמט את חובו מקיים מצוה, [ובזמן הזה מדברי סופרים] עם כל זה אין מברכים בעת שאומר המלוה משמט אני, מכמה טעמים. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד ס״ב]

ג אין שמיטת כספים נוהגת מן התורה אלא בזמן שהיובל נוהג, שאז הקרקעות שבים לבעליהם ללא תשלום, שנאמר: וזה דבר השמטה שמוט, בזמן שאתה משמט קרקעות [ביובל], אתה משמט כספים בשביעית בזמן שאין אתה משמט קרקעות אין אתה משמט כספים. ובזמן הזה אין היובל נוהג, שהרי נאמר וקראתם דרור בארץ לכל יושביה, שכל יושביה עליה, והואיל ובזמן הזה אין כל ישראל נמצאים בארץ ישראל, אין היובל נוהג, ומכיון שאין היובל נוהג אין שמיטת כספים נוהגת מן התורה. ומכל מקום שמיטת כספים נוהגת בזמן הזה מדברי סופרים. ושמיטת כספים נוהגת גם בחוץ לארץ.[ילקו״י שביעית פרק כד ס״ג]

ד אין שביעית משמטת כספים אלא בסופה, שנאמר מקץ שבע שנים תעשה שמיטה, ושם הוא אומר מקץ שבע שנים במועד שנת השמטה בחג הסוכות, מה שם אחר שבע, אף שמיטת כספים אחר שבע. לפיכך המלוה את חבירו אפילו בשביעית עצמה גובה והולך חובו במשך כל השנה. ומיד כששקעה החמה בליל ראש השנה של מוצאי שביעית אבד החוב. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד ס״ד]

ה שביעית משמטת את המלוה, בין מלוה שבעל פה ובין מלוה שבשטר, ואפילו מלוה בשטר שיש בו אחריות נכסים משמטת. ואם עברה שביעית אינו יכול לתבוע את חובו משום לא יגוש את רעהו.[ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד ס״ה]

ו אפילו אם הלוה נתן למלוה לפרעון חובו צ״ק על החשבון שיש לו בבנק, הרי זה משמט [אם לא עשה פרוזבול], שכל שמחוסר גובייגא, הרי זה משמט. ונראה שאפילו צ״ק בנקאי כיון שמחוסר גובייגא הרי זה משמט. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד ס״ו]

ז המלוה את חבירו על המשכון אינו משמט בשביעית, מה שכנגדה משכון ויש אומרים שאף היתר על המשכון אינו משמט. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד ס״ז]

ח הקפת החנות אינה משמטת, ואם זקף את החוב עליו במלוה משמטת.[שם פרק כד ס״ח]

ט המשאיל לחבירו מיני פירות או בקבוקי יין ושמן וכיוצא בזה, כיון שאין השאלה חוזרת בעינה, נחשב כהלואת כסף והשביעית משמטתו. לפיכך אשה שהשאילה לשכנתה ככרות לחם או בקבוקי שמן או מספר ביצים וכדומה, ועברה עליהם שביעית, אינה יכולה לתבוע ממנה דבר, שהשביעית משמטת. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד ס״ט]

י דיני שמיטת כספים חלים רק כאשר המלוה והלוה הם יהודים, אבל בנכרי אין דין שמיטת כספים, שנאמר: לא יגוש את רעהו ואת אחיו, רעהו פרט לאחרים, אחיו פרט לגר תושב. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד ס״י]

יא מי שיש לו עיסקא משל חבירו, שביעית משמטת פלגא שהיא מלוה. והיינו, שנתן סחורה לחבירו למחצית שכר, ונותן לו שכר עמלו, דקיימא לן דחצי הוי פקדון וחצי הוי הלואה, מחצית ההלואה משמטת. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד ס״יא]

יב מי שהיה שותף עם חבירו והיו מתעסקים בסחורות ובשטרות, ונשאר ביד אחד מהשותפים, אין שביעית משמטתו, שאין שביעית משמטת אלא מלוה. [ילקו״י שביעית פכ״ד י״ב]

יג ערב שפרע למלוה וקודם שפרע הלוה הגיע שנת השמיטה, משמט, ואין הלוה משלם לערב. [אלא אם כן עשה פרוזבול]. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד׳ סעיף יג]

יד מי שחייב ממון לחבירו ונשבע לשלם לו כל דבר שהשביעית משמטת פטור גם כן מלשלם מכח השבועה, דלא נשבע לשלם רק כל זמן שחייב ממון. [ילקו״י שביעית פרק כד סעיף יד]

טו ראובן שתבע את שמעון שנתן לו הלואה וחייב לו סך מסויים, וחבירו כפר, והביא עדים וחייבוהו בית דין וכתבו לו פסק דין, הוי כגבוי ואינו משמט. ואפילו אם עדיין לא כתבו פסק דין רק פסקו הדין, משמט החוב. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד סעיף טו]

טז המגרש את אשתו קודם השמיטה, ועדיין לא הספיק לשלם לה את סך כתובתה, אין כתובתה נשמטת. ואם פגמתה או זקפתה עליו במלוה משמטת. [ילקו״י שביעית פרק כד סט״ז]

יז נשים שייכות במצות שמיטת כספים, ואם משמטת את הלואתה מקיימת בזה מצוה מן התורה.[ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד סעיף יז]

יח אדם הנמנע להשמיט את הלואותיו, או שעבר ולא עשה פרוזבול בערב ראש השנה ואינו משמט, עובר על עשה ולא תעשה, ולכן אין ראוי להעלותו לספר תורה לפרשה זו בחומש דברים (פרק טו פסוק ב).[ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד סעיף יח]

יט מאחר שכבר נתבאר לעיל שכל דיני שמיטת כספים חלים רק כאשר המלוה והלווה שניהם יהודים, אבל בנכרי אין דיני שמיטת כספים. לפיכך שמעון שקנה מגוי שטר חוב שכתוב בו שהגוי הלוה כסף לפלוני, אין החוב נשמט. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד סעיף יט]

כ מי שהביא פועלים לביתו וסיכם עמם על מחיר עבור העבודה שעושים עבורו והתעכב ולא שילם להם עד שעברה השנה השביעית, אין שביעית משמטתו, דשכר שכיר אינו משמט. ואם זקפו עליו במלוה, משמט. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד ס״כ]

כא המלוה את חבירו וקבע לו זמן לעשר שנים, אין שביעית משמטתו, שאף על פי שלבסוף כשיגיע זמן פרעון החוב הוא בא לידי נגישה, הרי עתה אינו יכול לנגוש, כיון שטרם הגיע זמן פרעונו, ולא קרינן ביה לא יגוש. לפיכך כל חוב שלא הגיע זמן פרעונו לפני ראש השנה של מוצאי שביעית, אלא רק לאחר מכן יגיע זמנו, אינו נשמט. והוא הדין להמלוה את חבירו באמצע חודש אלול בשנה השביעית, מבלי לקבוע זמן לפרעון חובו, והמלוה לא עשה פרוזבול לאחר מכן שלא תשמטנו השביעית, הואיל וסתם הלואה אינה פחות משלשים יום, נמצא שאינו יכול לנגשו בשמיטה. והשתא מיהא לא קרינן ביה לא יגוש, הילכך אפילו עברה עליו שביעית, אין שביעית משמטתו. ויכול לתבוע חובו אחר שנה שביעית אע״פ שלא כתב פרוזבול. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד סעיף כא. יביע אומר חלק ט׳ חלק חושן משפט סימן ג עמוד תל]תקנת פרוזבול

כב כשראה הלל הזקן שהעשירים נמנעים מלהלוות לעניים בשנת השמיטה, מיראתם פן תשמוט השביעית את חובם, ועוברים על מה שנאמר בתורה: ״השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל, לאמר, קרבה שנת השבע שנת השמטה, ורעה עיניך באחיך האביון״. לפיכך התקין פרוזבול כדי שלא ישמט החוב כדי שילוו זה את זה. ואין הפרוזבול מועיל אלא בשמיטה בזמן הזה שהיא מדברי סופרים אבל שמיטה של תורה אין פרוזבול מועיל בה. ופירוש מלת ״פרוזבול״, פרוז, ר״ל תקנה, בול, כלומר לעשירים, [וכמו שנאמר: ושברתי את גאון עזוכם, ותני רב יוסף אלו בולאות שביהודה]. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד סעיף כב]

כג אין כותבים פרוזבול אלא בבית דין חשוב, שהם שלשה הבקיאים בדין ויודעים ענין שמיטה ופרוזבול והמחום רבים עליהם באותה העיר. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד סעיף כג]

כד גופו של פרוזבול [כלומר עיקרו ושרשו] כך הוא, כשבא המלוה לפני בית דין, אומר בפניהם: מוסרני לכם פלוני ופלוני ופלוני הדיינים, שכל חוב שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה. וחותמים למטה הדיינים או העדים. ואין צריך לפרט את שמות הלווים מעבר לדף. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד סעיף כד]

כה אם אין המלוה רוצה לטרוח לבוא לפני בית דין הקבוע, רשאי לומר דברים אלו בפני עדים בלבד. וכן המנהג פשוט בעיה״ק ירושלים ת״ו לסדר פרוזבול בפני שני עדים, שלא בפני בית דין. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד סעיף כה]

כו נוסח שטר הפרוזבול שנהגו בו פעיה״ק ירושלים ת״ו מלפני מאות שנים, כך הוא: בפנינו עדים החתומים מטה, בא פלוני ואמר לנו: היו עלי עדים שהנני מוסר כל חוב שיש לי לבית דין הצדק אשר פה עיה״ק ירושלים ת״ו, הלא הם: הרב פלוני, והרב פלוני, והרב פלוני, שאגבנו כל זמן שארצה. וחותמים עליו שני העדים. ונכון לעשות כן אף על פי שאין הדיינים הללו יודעים כלל ממסירת החוב הזה. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד סעיף כו]

כז המנהג פשוט לעשות שטר פרוזבול בסוף השנה השביעית, ויש הנוהגים לעשות פרוזבול גם בערב שנת השמיטה, אולם העיקר לדינא שאין צריך לעשות פרוזבול בערב שנת השמיטה. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד סעיף כז]

כח אין הפרוזבול מועיל אלא לחובות שנעשו לפני סידור הפרוזבול כתיבתו וחתימתו בפני הדיינים או העדים. אבל החובות שנעשו לאחר מכן צריכים פרוזבול אחר כדי שלא תשמטם השביעית. ואם עשה פרוזבול בחודש אלול ואחר כך הלוה עוד הלואות אינו צריך לעשות פרוזבול אחר. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד סעיף כח]

כט יש החוששים לדעת הב״ח ועושים פרוזבול נוסף בערב ראש השנה [תשנ״ה], והעיקר לדינא שאין צריך לחוש בזה, ואם עשה פרוזבול בחודש אלול אין צריך לעשות פרוזבול נוסף בערב ראש השנה.[ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד סעיף כט]

ל פרוזבול נכתב אפילו בלילה, שאינו נחשב כעשיית משפט שצריך להיות ביום דוקא. וכן מותר לכתוב פרוזבול בעדים קרובים. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד ס״ל]

לא מותר לכתוב פרוזבול בחול המועד [שבשנת השמיטה], באופן שחושש שאם לא יכתוב עכשיו לא ימצא בית דין לעשות פרוזבול, וכגון שנוסע לחו״ל במקומות שאין שם בית דין. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד סעיף לא]

לב רשאים לכתוב פרוזבול בפני דיינים הקרובים למלוה, שאין הפרוזבול נחשב כעשיית משפט, וכמבואר. ומכל מקום הואיל ואנו צריכים שיהיה בית דין חשוב, צריך שלא יהיו הדיינים קרובים זה לזה. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד סעיף לב]

לג פרוזבול שנעשה בפני עדים הקרובים למלוה, יש להקל ולגבות החובות על סמך פרוזבול כזה.[ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד סעיף לג]

לד אין כותבים פרוזבול אלא אם כן יש ללוה קרקע. ואם אין לו קרקע יכול המלוה לזכותו, אפילו שלא בפניו, ד׳ אמות ואחר כך יכתוב הפרוזבול. ומטעם זה יש נוהגים לכתוב בפרוזבול בדברי העדים ״וכך אמר לנו המלוה פלוני: קנו ממני ד׳ אמות קרקע בקנין גמור ושלם ללווים פלוני ופלוני וכו׳״, ומקבלים ממנו בקנין אגב סודר. ומכל מקום אין צורך בזה מן הדין, הואיל ואין לך אדם שאין לו קרקע בשכירות או בשאלה, ודי בזה מצד ההלכה. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד סעיף לד]

לה יתומים קטנים שיש להם מלוה על אחרים אין צריכים פרוזבול. [ילקו״י שביעית שם סעיף לה]

לו מנהלי קופות גמילות חסדים מעיקר הדין אינם צריכים לעשות פרוזבול כדי שיוכלו לגבות את החובות שחייבים להם לאחר שנת השמיטה. ומכל מקום הממונה על קופת הגמ״ח נכון שיכלול קופות אלה בשטר פרוזבול של הלואותיו הפרטיות. [שם סעיף לו]

לז מנהלי בנקים חייבים לעשות פרוזבול, כדי שיוכלו לגבות חובות שחייבים להם. ומכל מקום די לעשות פרוזבול אחד כללי לכל חובות הבנק. או למנות שליח שיעשה פרוזבול לכל חובות סניף הבנק.[ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד סעיף לז]

לח תלמידי חכמים שהלוו זה לזה, ומסר המלוה דבריו לתלמידים, ואמר: מוסרני לכם שכל חוב שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה, אינו צריך לכתוב פרוזבול, מפני שהתלמידי חכמים יודעים ששמיטת כספים בזמן הזה מדבריהם. ובדברים בלבד היא נדחית. ואף בזמן הזה יש לנו דין תלמיד חכם. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד סעיף לח]

לט מי שכתב פרוזבול כדין לפני ערב ראש השנה, ואבד ממנו הפרוזבול לפני סיום השנה השביעית, בכל זאת יכול לגבות חובו מהלוה. ואפילו מי שמסר את חובו שלא בפני עדים יכול לגבות חובו באופן שכתב פרוזבול. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד סעיף לט. וראה ביביע אומר חלק י׳ חושן משפט סימן ד עמוד תסג בדין פרוזבול היה לי ואבד].

מ מי ששכח לעשות פרוזבול בשנת השמיטה, ונזכר רק בערב ראש השנה סמוך לשקיעה בזמן שכבר אינו יכול לכתוב שטר פרוזבול, יאמר בפני שני עדים נוסח הפרוזבול, כדי שיוכל לגבות חובותיו. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד סעיף מ]

מא וכן מי ששכח לעשות פרוזבול בסוף שנת השמיטה, ונזכר בערב ראש השנה לאחר השקיעה, בזמן בין השמשות של ליל ראש השנה, יאמר בפני שני עדים את נוסח הפרוזבול, וימסור את כל חובותיו לבית דין בפני שני עדים, ובכך יהיה רשאי לגבות את חובותיו לאחר מכן. [ואין אומרים שכיון שבין השמשות הוא ספק לילה אורקי ממונא בחזקת מריה]. [שם סעיף מא]

מב מותר למנות שליח שילך לבית דין לכתוב פרוזבול בשמו, ולמסור את כל חובותיו לפני הדיינים, והשליח יאמר לדיינים: ״שפלוני מוסר להם את כל חובותיו״. ואין לחייב את המלוה שילך בעצמו לבית הדין לכתוב את הפרוזבול. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד סעיף מב]

מג המחזיר חוב לחבירו אחר שעברה עליו השביעית, והמלוה לא כתב פרוזבול, יאמר לו המלוה ״משמט אני״ שנאמר, וזה ״דבר״ השמטה על ידי דיבור ואמר לו הלוה אף על פי כן רצוני שתקבל ממני יקבל ממנו ואל יאמר למלוה בחובי אני נותן לךאלא יאמר לו שלי הם, ובמתנה אני נותן לך. ואם החזיר הלוה את חובו, ולא אמר כן, מסבב המלוה עמו בדברים עד שיאמר לו שלי הם ובמתנה אני נותנם לך. ואם בכל זאת לא אמר כן הלוה, אין המלוה רשאי ליטלם, אלא יחזיר את המעות ללוה שיטלם וילך לו. [ילקו״י שם פרק כד סעיף מג]

מד כל המחזיר חוב שעברה עליו שביעית רוח חכמים נוחה הימנו, וצריך המלוה לומר למחזיר משמט אני. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד סעיף מד]

מה אם המלוה לא עשה פרוזבול, אין הלוה צריך לשלם לו את חובו, אלא אם ירצה ינהג כמו שכתבנו בסעיף הנזכר. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד סעיף מה]

מו הרוצה להתחסד ולקיים בעצמו מצות שמיטת כספים, ומלוה לאחר כתיבת הפרוזבול במטרה שיאמר לו ״משמט אני״, צריך שיקבע זמן לפרעון ההלואה שיהיה לפני ערב ראש השנה. [ילקו״י הל׳ שביעית פרק כד סעיף מו. יביע אומר חלק ט׳ דף תל טור ב׳ בסופו]

מז מי שנמנע מלהלוות את חבירו קודם השמיטה שמא יתאחר החוב שלו וישמט, עבר בלא תעשה, שנאמר, השמר לך וגו׳. וחטא גדול הוא, שהרי הזהירה התורה עליו בשני לאוין, שנאמר השמר לך פן וגו׳, וכל מקום שנאמר השמר ופן, הרי זה מצות לא תעשה, והתורה הקפידה על מחשבה רעה זו, וקראתו בליעל, והרי הוסיף הכתוב להזהיר ולצוות שלא ימנע אלא יתן, שנאמר נתן תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו וגו׳. והבטיח הקב״ה בשכר מצוה זו בעולם הזה, שנאמר, כי בגלל הדבר הזה יברכך וגו׳. [ילקו״י שם פרק כד סעיף מז]